

KURBAĞA- FARE SAVAŞI (BATRAKHOMYOMAKHAI)

Yazan: HOMEROS

Çeviren: Ayşen Sina*

İ.Ö.VI. yüzyılda *İlyada* ve *Odyseia* destanlarının metni son biçimini almış ve bunlar hem Atina'da kutlanan büyük Panathenaia şenliklerinde hem de gezgin ozanlar tarafından özel gösteri ya da yerel şenliklerde okunmuşlardır. Ama Homeros yalnızca insanları eğlendirmeye hizmet etmemiş, en önemlisi klasik dönem boyunca eğitimin temeli olmuştur. Aslında epik gelenek Yunan tarihinin çok daha gerilerine dek uzanır ve Homeros'tan sonra da devam eder. Özellikle, Yunanistan'ın şanını yücelten Homeros'un *İlyada* destanı, yok olmuş savaşçı ve feodal bir toplumun zaferini ve yaşam ülküsünü yansıtmıştı. Epik şiire can veren bu kahramanlık dünyası Homeros ile sona ermiş olmakla birlikte, epik gelenek bir edebiyat etkinliği olarak varlığını sürdürmeyi devam edecek ve Yunanistan'da uzun süre bu büyük ozanın çizgisinde yaratılan epik eserlerin Homeros'a bağlanmasına yol açacaktı.

Homeros'a bağlanan eserlerin başında epik heksametron ile yazılmış, farklı uzunluklarda, otuz üç şiirden oluşan *Hymnoslar* (İlahiler) gelir.** Bu hymnoslarda Homeros tarzı işleyişle dinsel nitelikli en eski kült ilahilerinin varlığı gün ışığına çıkar. İ.Ö. VII ile

* Doç. Dr. Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi

** Bkz. *Homeros İlahileri* Çev. A.Sina

III. yüzyıllara tarihlenen hymnoslar, İonia’da yaygın olan yerel kült geleneklerine uygun olarak bir tanrıyı ululayan epik yapıda küçük destanlardır. Canlı ve duyarlı bir esinlemenin etkisiyle şiir düzeyine erişebilen bölümler olmasına karşın, genel olarak edebi değerleri iki büyük destanla ölçülemez. Homeros’a bağlanan söz konusu bu hymnoslar ise başka bir geleneğin, dinsel içerikli Orphik hymnosların ortaya çıkmasını sağlamıştır. Kallimakhos’un hymnosları, Theokritos’un şiirleri, Kleantes’in Zeus hymnosu Helenistik çağda bu geleneği sürdürürler. İ.S. V. yüzyılda Yeni Platoncu Proklos’un felsefi-dinsel hymnosları da yine bu gelenek içinde yazılmışlardır.

Pseudo-Herodotos’un *Vita* adlı eserinde, Homeros ile ilişkilendirilen on altı kısa şiirden oluşan *Epigrammata* yer alır. Bu şiirlerin epik türle, dil ve vezin dışında hiçbir ortak yönü yoktur. Homeros’a bağlanan bir diğer eser de heksametron ve iambic vezinle yazılmış ve ne yazık ki günümüze gelememiş olan *Margites* adlı destandır. Bu eserden ilk söz eden Arkhilokhos olup, ardından Aristoteles *Poetika* adlı eserinde *Margites*’in komedyaya türüne örnek olduğunu söyler.***

Son olarak *Batrakhomyomakhia* (*Kurbağa-Fare Savaşı*) adlı destan da Homeros’a bağlanır. Günümüze tam olarak geçen *Batrakhomyomakhia*, 303 epik heksametron vezinli kısa bir destandır. Bu kısa destan baştan sona Homeros’un destanı *İlyada*’nın başarılı bir uyarlamasıdır. Yalnızca vezin, dil, biçem (üslup) ve görkemli havası bakımından değil, aynı zamanda epik işleyiş bakımından da aynıdır. Tıpkı *İlyada*’da olduğu gibi, Musalara seslenişle başlar, ardından destan kahramanı Kırıntıçalın’ın acıklı ölümü anlatılır. Farelerin, kurbağalara elçiler göndermesi, savaşıların toplantısı, kanlı çatışma ve en sonunda tanrıların işe karışması. Bu eserin Homeros’a bağlanma nedenlerinin başında gelen işleniş planı *İlyada* destanı ile aynı olmasıdır: İlk yazıya giriş yakarısı (1-3); savaşa hazırlanma (153) ve yemek için seçtikleri yiyeceklerin sayılması (30-41). İkinci bir neden olarak 78. dizide geçen ve Anakreon’dan alınan “aşk yükünü sırtında taşımak” ibaresi destanın *a terminus post quem*, yani İ.Ö. 570-500 yıllarında oluşturulduğuna işaret eder.**** Bununla beraber Anakreon’dan etkilendiğini gösterecek başka kanıt bulunmamaktadır. Ayrıca epik ifadelerde olduğu gibi Attika tragedyaya diline ait söz varlığı da söz konusu destanın daha geç bir tarihte yazıldığını gösterir. Tüm bu kanıtlar destanın İ.Ö. VI. yüzyıl sonları ile V.yüzyılın başlarına ait olduğu savını güçlendirir.

Kurbağa-Fare Savaşı adlı bu destan kahramanlarının anlamlı adları, olayın gülünçlüğü ve ayrıntılara gösterilen özen epik malzemenin yüceliğine zarar vermeden ağır başlı bir parodi içinde eritilmiştir. Yetenekli ve ince bir ruhun eseri olan bu destan, komedyaya ile hinleşmiş ve Homeros’un kahramanlık dünyasına yeni bir gözle bakmayı öğrenmiş bir çağın, olasılıkla İ.Ö.V. yüzyılın, ürünüdür. Plutarkhos’a göre,**** *Kurbağa-Fare Savaşı* adlı destan Yunan ve Roma çağında hâlâ okunmaktaydı, Bizans ortaçağında da beğeniyle okunduğunu ise İ.Ö. XII. yüzyılda Theodoros Prodromos *Kedilerle Farelerin Savaşı* adlı eserinde bu destanı taklit etmiştir. Bundan başka özgün adıyla *Batrakhomyomakhia*’nın

*** Aristoteles *Poetika* 13.92.

**** BLIQUEZ, L.J. “Frogs and Mice and Athens” TAPA 107 (1977) s. 12; Anakreon Fr.460 PMG.

***** Plutarkhos *De Herodoti Malignitate*, 43.

kopya sayısının *Odyseia*'nın kopya sayısına yakın olması Homeros'un kişileri, hep birlikte ya da dönüşümlü olarak tüm sanat ve bilim dallarına ait olarak yaşamaya devam ettiklerine işaret eder.

Kurbağa-Fare Savaşı eserinin bir diğer yazarı olarak, Karia kraliçesi Artemisia'nın kardeşi olan Halikarnassoslu Pigres'in adı geçer. Pigres'in adı ünlü sözlük yazarı Suidas***** ve tarihçi Herodotos***** geçer. Suidas'ın Pigres hakkında "bir *İlyada* yorumu ile Pseudo-Homerik bürleskler olan *Margites* ile *Batrakhomyomakhia* adlı şiirleri olduğunu" yazar. Ancak söz konusu eserlerin Suidas dışında, hiçbir antik yazarda anılmaması bu bilgiyi inandırıcılıktan uzaklaştırır.***** Aristotele hakkında bir commentary yazan Eustratios, onun *Nikomakhos'a Etik* adlı eserinde *Batrakhomyomakhia*'nın Homeros'un eseri olduğunu yazdığını aktarır.***** *Kurbağa-Fare Savaşı* adlı eserden alıntı yapan yazarlar arasında Syrakusaili Epikharmos, Kratinos, Eski Komedy dönemi yazarı Hermippos ve Thasoslu Hegemon destanını yazarı olarak Pigres'in adından söz etmezler.***** Bu bilgiler dayanarak söz konusu destanın anonim bir eser olduğu sonucuna varılabilir.

KURBAĞA-FARE SAVAŞI

İşte başlıyorum şiirime ve ilkin Helikon'dan gelip yakarıma kulak veren,
Yüreğime böylesine bir şiiri esinleyenleri ululuyorum,
Şimdi dizlerimin üstüne koydum yazdıklarımı,
Sayısız savaşı, Ares'in***** işi olan savaş patirtisi
Bütün ölümsüzlerin kulaklarına anlatılsın coşkuyla

5

Kurbağalarla farelerin kahramanlıklarını nasıl sergiledikleri,
Gigantların***** savaşını yeryüzündeki insanlar arasında nasıl taklit ettiklerini, anlat!
Çünkü ölümlüler arasından masal oldu bu. Şöyle başladı savaş:
Bir zamanlar tehlikeli bir dağ gelinciğinden kaçan susamış bir fare
Gölün kenarında yumuşacık bir yanağın üstüne yerleşti,

10

Ve bal gibi tatlı suyla eğlendi, gür sesli bir bataklık seven
Onu uzaktan gördü ve şu sözlerle ona seslendi:

***** Suidas s.v Πίγρης.

***** Herodotos (VII.98).

***** BLIQUEZ, L.J. "Frogs and Mice and Athens" TAPA 107 (1977) s. 14.

***** A.g.y. s.15, dipnot 12; Ayrıca *Nikomakhos'a Etik* 6.7.

***** A.g.y. s.16.

***** Ares: Zeus ile Hera'nın oğlu savaş tanrısı. Azgın, çılgın, deli, uğursuz olarak nitelendirilen Ares insanların başbelası, elleri kanlı, kaleler yıkan, olumsuz bir varlıktır.

***** Gigantlar: Uranos ile Gaia'nın birleşmesinden doğan, parlak zırlı ve zünkargılı devler. Alkyoneus, Porphyryon, Otos ve diğer Gigantlar dağları üst üste yığarak Olympos'a saldırırlar. Bunları yalnızca bir ölümlünün yenebileceğini bildiren bir kehanet var olduğundan, tanrılar Herakles'e başvururlar. Herakles de başta Zeus ve Aigis kalkanyla Athena olmak üzere, tanrıların yardımıyla Gigantları öldürür. Bu olay Gigantomakhia (Devler Savaşı) olarak bilinir.

“Ey yabancı! Sen kimsin? Nereden geldin? Seni buraya getiren kim?
Anlat bütün gerçeği, yalan söylemeyeceğini düşünüyorum senin.
Eğer seni dostum olmaya değer bulursam evime götüreceğim
Ve sana çok sayıda değerli konukluk armağanları vereceğim.

15

Ben, kral Yanakşışiren'im gölette yaşayan
Tüm kurbağaların hükümdarı olmaktan onur duyuyorum.
Beni babam Peleus***** büyüttü, Hydromedusa***** ile
Sevgiyle birleşerek Eridanos'un***** kıyılarında.

20

Ben senin mert ve alışılmıştan daha cesur olduğunu gördüm.
Hükümdarlık esaslı olan bir kral ve savaşta bir savaşçı olarak
Görevlerini yerine getirmek için. Haydi acele gel de bana atalarını anlat!”
Kırntıçalın ona cevap verdi ve şöyle dedi:
“Niçin soruşturuyorsun benim soyumu? Göze çarpar tüm

25

İnsanlar, tanrılar ve gökteki kuşlar arasında soyum.
Kırntıçalın benim adım. Ben soyluyum,
Benim babam yiğit, yürekli Ekmekmiren'dir. Annem ise
Yemekyalayan, kral Butkemiren'in kızı.
Beni kulübede doğurdu, besleyip büyüttü lezzetli

30

İncirlerle, fındıklarla, etlerle ve çeşit çeşit yiyeceklerle.
Nasıl dostun yaparsın beni? Hiç benzer mi doğamız birbirine?
Sen yaşamını suda sürdürürsün, bana gelince ise
İnsanların yedikleri tüm yiyecekleri kemirmeye alışkınım; Asla vazgeçmem
Üç defa yoğrulmuş yuvarlak sepetteki somun ekmeğinden

35

Ya da bol susamla kaplanmış kabarık elbiseli***** peynirli keklerden,
Jambon dilimlerinden, beyaz paltolu***** karaciğerden,
Tatlı süttten, yeni yapılmış taze peynirden,
Mutlu tanrıların yemeyi arzuladığı leziz baldan:
Ölümlüler şölenlerinde bulundurdıkları bu yiyeceklerin her birini

***** Peleus: Aiakos'un oğlu, Telamon'un kardeşi ve Achilleus'un babasıdır.

***** Hydromedusa: su yılanı biçimindeki efsanevi yılan.

***** Eridanos: Okeanos ile Thetis'in oğullarından biri olan efsanevi bir nehrin adı. Eridanos bazen Poile bazen de Rhone nehri ile özdeşleştirilmiştir.

***** Kabarmış kekiğin Eski çağıdaki kadınları giydikleri ince kumaştan yapılmış elbiseyle (peplos) yapılan bir metafor.

***** Yağlı karaciğeri için Eski çağda genellikle erkeklerin giydiği bir üstlük olan himation ile yapılan bir metafor.

40

Piřirirler yağladıkları kaplarda ve tatlandırırılar türlü türlü baharatlarla.
Asla kaçmam zalim savařlardan
Aksine savaş çığlığıyla dalarım ve savaşırım en önde savaşanlar arasında.
Büyük cüssesi olsa da korkmam ben insandan,
Hatta yatağının yanına gidip ısırırım başparmağını,

45

Ve kemiririm topuđunu, bu acı vermez adama,
Tatlı uykusunu bölmez benim ısırıklarım.
Ama iki şeyden yeryüzündeki her şeyden daha çok korkarım.
Şahin ve dağ gelinciği;***** işte bunlar bana büyük felaket getirirler,
Ve nerede alçakça bir tuzak varsa tecelli eder kader orada.

50

Ama hepsinden çok feryatçı gelincik türünden korkarım. Çünkü bu tür,
Delidin içine girdikten sonra bile başında bekler deliğin.
Ben kemirmem turplar, lahanalar, balkabakları;
Ya da yeşil pancarlarla, maydanozlarla beslenmem ben.
Bunlar gölde yaşıyan sizin yiyecekleriniz.”

55

Bunun üzerine Yanakşışiren ona şöyle cevap verdi:
“Yabancı! Oburluk konusunda çok övünürsün, ama bizim de
Hem gölde hem de göl kıyısında çok şeyimiz var göreni hayrete düşürecek.
Kronosoğlu***** biz kurbağalar için hem karada hem suda yaşam bahşetti;
Karada sıçrayabilir ve suda gizleyebiliriz bedenimizi,

60

İki özelliğe de sahip evlerde yaşıyoruz biz.
Eğer bunları öğrenmek istersen, kolayca yapabilirsin.
Haydi sırtıma bin, sımsıkı tutun bana ki kayıp düşmeyesin!
Gelmekle mutluluk getireceksin evime.”
Böyle konuştu ve binsin diye arkasını döndü. Fare hemen bindi

65

Ve tutundu çabucak kollarını dolayarak boynuna.
Başlangıçta, peşpeşe yeni yerler görmekten mutlu oldu,
Ve Yanakşışiren’in yüzüşünden hoşlandı. Ama sonra
Kara pırlıltı dalgalar onu yıkamaya başlayınca gözyaşlarına boğularak
Aklını çelmekle suçladı onu; derisini parçaladı

*****Dađgelinciđi:Rakun,sansar,susamuru,,mink vision,ermin,kakım,visel vekokarcaileaynıaileden
gelen gelincikler, diğer aile üyeleri gibi kemirgen değil, tamamıyla etçildir.

***** Kronosoğlu: Zeus.

70

Tırnaklarını karnına batırarak onun, kalbi
Deli gibi atmaya başladı ve karaya ulaşmak istedi.
Soğuktan ve korkudan endişe içinde inledi.
Kuyruğunu suya sokup, sanki bir kürekmiş gibi sallayarak yol almaya başladı
Ve karaya çıkabilmek için tanrılara yalvardı .

75

Kara pırıltılı dalgalar üzerinde geçti, haykırarak yardım diledi,
Ve güçlkle konuşarak şu mitosunu anlattı:

“Hiç akıllıca değil, aşk yükünü sırtında taşıması
Boğanın; Europa’yı dalgalar arasından götürmek için Girit’e *****
Tıpkı şimdi senin beni sırtında evine götürdüğü gibi.”

80

Kurbağanın, yeşil gövdesi kaldırarak beyaz suda.
Aniden bir su yılanı belirdi, korkunç görüntüyüdü
Her ikisi için de. Boynunu çıkarda doğruca suyun üstüne.
Bunu gören Yanakşışiren hemen daldı suya; düşünmedi hiç
Sırtındaki arkadaşını orada bırakıp ölüme terk ettiğini.

85

Kendi gölün dibine indi ve kurtuldu kara ölümden.
Ama terk edilen fare o anda düştü onun sırtından dibe,
Ve tırnaklarını çıkardı, acı içinde haykırdı giderken ölüme.
Defalarca suya battı, defalarca da ayaklarını
Teperek çıktı su üstüne. Ama yine de kaderinden kaçamadı.

90

Dibe çekti onu ıslanan tüyleri ağırlığını üç kat artırdığından.
Ölmek üzereyken suda şu sözleri söyledi:
“Ey Yanakşışiren! Bana yaptığın bu hainlik cezasız kalmayacak!
Attın çünkü sırtından bir taş gibi kazazedeyi.
Aşağılık alçak! Yeryüzünde de senden daha üstün biri olamazdı

95

Boksta, güreşte ve koşuda. Ama sen beni
Fırlatıp attın suya. Tanrı intikam alan gözleri sahip.
Bedelini ödeyeceksin adam öldürmenin

***** Europa: Agenor’un kızı Europa, Zeus’un sevgisini kazanmakla ölmez bir ün kazanmış ve bütün bir kıtaya adını vermiştir. Karısı Hera’dan çekinen Zeus boğa kılığına girerek, aralarında Europa’nın bulunduğu çiçek toplayan kızların yanına gitti. Bu güzel boğayı sevmek için yanına gelen Europa, dayanamayıp sırtına bindi boğanın. Zeus o anda diğer kızların binmesine fırsat vermeden denize daldı. İlerledikçe dalgaların iki yana açıldığı denizden Girit adasına gittiler. Adaletleriyle ünlü çocukları oldu: Minos ve Rhadamanthys

97a

Farelerin ordusuna, aksi halde kurtuluşun yok başka.”
Böyle diyerek son nefesini verdi suda. Bunu gördü
Asude kıyıda oturan Çanakyalayan

100

Korkunç bir çılgılık attı, koşarak tez getirdi farelere acı haberi.

100a ve

101

Kırıntıçalan’ın acı sonunu öğrenen tüm farelerin korkunç bir öfke kapladı
içini.

Emretti habercilere herkese duyurmalarını şafak sökünce
Ekmekkemiren’in evinde toplanmalarını.
Bahtsız Kırıntıçalan’ın babası göle doğruca

105

Suyun üstünde cansız yatan bedeni gördü, ama artık kıyıda değildi.
Çaresizdi, cansız beden kıyıdan uzakta tam ortasıdaydı şimdi gölün.
Şafak söküp de fareler geldiklerinde önlerinde ayağa kalktı
Ekmekkemiren ve çocuğu için ağıt yakarak şöyle dedi:
“Ey Dostlar! Yalnızca ben sayısız kötülüğüne maruz kaldıysam bile

110

Kurbağaların, hepinizin başına gelen kötülüklerin ilk deneyimi oldu bu.
Bahtsızım ben, çünkü üç oğlum da öldü.
Onlardan ilkini yakalayıp öldürdü
Düşmanımız dağ gelinciği, deliğin dışında yakaladığı anda.
Sonra diğeri zalim adamların kazdığı bir çukura

115

Yerleştirdikleri hünerle yapılmış yeni icat ettikleri bir kapana tutuldu,
Fare savaşçısı derler bu kapana.
Üçüncüsü soylu annesinin ve benim gözbebeği idi.
Onu da Yanakşışiren kandırıp götürdü engine boğulsun diye.
Şimdi haydi gelin silahlanalım ve saldıralım

120

Donatarak bedenlerimizi güzel işlenmiş silahlarla.”
Böyle konuşarak ikna etti onları silahlarını kuşanmaya.
Savaştan sorumlu donattı onları:
İlk iş olarak iki baldırlarına da dizlikleri taktılar;
Yeşil fasulye kabuklarını ikiye ayırdılar, bir güzel çalışarak

125

Biriktirmek için onları gece boyunca oturdular.
Kamışların üzerine gerdikleri deridendi zırhları,
Derisini yüzdükleri bir dağ gelinciğinden maharetle yapmışlardı onları.

Kalkanları kandilin fitil geçen deliğindendi. Mızrakları
Uzun iğnelerdi, Ares işi yekpare tunçtan.

130

Şakaklarındaki miğferleri ise baklagillerin kabuklarındandı.
İşte böyle silahlandılar fareler. Bunu gören
Kurbağalar sudan çıktılar, hemen karaya gelip
Topladılar meclisi çirkin savaş nedeniyle.
Savaşın çıkış nedenini tartışırken feryat figan

135

Geldi yanlarına elinde asa taşıyan bir haberci
Peyniroyan, cesur yürekli Çanakyoklayanoğlu,
Zalim bir savaş haberi getirdi ve şöyle dedi:
“Ey Kurbağalar! Fareler gözdağı vererek beni size gönderdiler
Savaş ve dövüş için sizin de silahlanmanızı söylemem için.

140

Çünkü suyun üstünde gördüler Kırıntıçalan’ı, onu öldürdü
Kralınız Yanakşışiren. Savaşmak için
Kurbağalar arasında da vardır değerli savaşçılar.”

Bunları söyledi açık açık anlatarak. Bu masum konuşma,
Kulaklarına gelince mağrur kurbağaların içlerinde çıktı kargaşa.

145

Onlar Yanakşışiren’i suçladılar; ama o ayağa kalkarak şöyle dedi:
“Ey Dostlar! Onu ben öldürmedim, görmedim
Ölmüş birini de. Herhalde gölün yanında boğulmuş oyun oynarken
Ve taklit ederken kurbağaların yüzüşünü. Bu kötü adamlar
Beni suçluyorlar ama ben suçsuzum. Haydi gelin meclise

150

Danışalım, kurnaz fareleri nasıl yok edebiliriz.
Ayrıca bana göre bunun en iyi nasıl yapılacağını anlatayım.
Silahlarımızı kuşanıp hepimiz hazır bekleyelim
Yüksek kıyılarda; çünkü buraları sarp ve engebeli yerlerdir.
Onlar harekete geçip de bize saldırdıklarında

155

Bize doğru gelenleri miğferlerinden tutup hızlıca çekerek
Kendileriyle birlikte hemen göle atarız.
Böylelikle yüzemeyen fareleri suda boğmuş oluruz
Sonra da fare öldürenler onuruna bir zafer anıtı dikeriz neşeyle.”

Böyle konuşarak Yanakşışiren hepsini ikna etti silah kuşanmaya.

160

Dizlerini ebegümeci yapraklarıyla kapladılar,
Yeşil pazı yapraklarından zırhlar yaptılar,
Lahana yapraklarından ince işçilikle işlenmiş kalkanlar,
Ve her biri sivri uçlu uzun mızraklar aldılar ellerine,
Başlarına da geçirdiler pürtüzsüz salyangoz kabuklarını.

165

Yükseltilere konuşlanarak beklerlerken
Ve sağa sola sallarlarken mızraklarını her birinin içi şevkle doldu.
Zeus, tanrıları yıldızlı gökyüzüne toplantıya çağırdı,
Gösterdi katılımı yüksek savaşı ve cesur savaşçıları,
Çok sayıda ve azametli, uzun mızraklar taşıyorlardı,

170

Sanki Kentaurların***** ve Gigantların ordusu geliyordu,
Alaycı gülümseyerek sordu kimler kurbağalara yardım edecek
Ölümsüzler arasından kimler de farelere? Ve Athena'ya hitaben şöyle konuştu:
“Kızım, farelere yardıma gidecek misin?
Zira senin tapınağında hoplayıp zıplarlar her zaman,

175

Doldururlar orayı hep yağlı kurbanlar ve türlü türlü yiyeceklerle.”
Böyle konuştu Kronosoglu. Şöyle cevap verdi Athena ona:
“Baba! Tepemi attırdılar benim; asla gitmem farelere
Yardıma, çünkü bana çok zarar ziyan yaptılar
Çelenklerimi ve içlerindeki yağı almak için kandillerimi bozdular.

180

Bu yaptıkları da benim fazlasıyla canımı sıktı.
Elbisemi delik deşik yaptılar kemirerek; oysa bin bir zahmetle dokumuştum
Uzun ipliklerini eğirerek ve incecik çözgünün üzerinden geçirerek argaçları;*****
İşte onu deliklerine taşıdılar. Bana yama yapmamı emrediyorsun,
Bir de faiz ödemeye zorluyorsun, ölümsüzler için ne acı bir durum!

185

Dokuma yapmak için harcadım parayı ve şimdi ödeme yapacak durumda değilim.
Buna karşın, kurbağalara da yardım etmemeye karar verdim.
Onların da akılları başlarında değil, geçenlerde erken bir vakitte
Savaştan dönmüştüm, bu nedenle çok yorgundum,
Uyumaya ihtiyacım vardı ama izin vermedi vıraklamaları

***** Kentaurlar: At adamlar, yarı insan yarı at bedenli yaratıklardır. Hera'nın bir görüntüsünü aşan İksion'dan doğmuşlardır. Çiğ et yiyen bu yaratıklar dağlarda yaşarlar. Genellikle yabanıl ve azgındır. Herkales on iki işinden biri olan Eurymanthos yaban domuzunu avlarken ona yardım etmişlerdir.
***** Argaç: Dokumacılıktakumaşdokunurkençözgününöncedengeçirilmişiplikleriarasındaneninegeçirilen iplikler; atkı.

190

Birazcık kestirmeye. Öylece uykusuz uzandım
Bir baş ağrısıyla ta horoz ötünceye kadar.
Şimdi haydi gelin tanrılar bir son verelim bunlara yardım etmeye,
Yok, yardıma giderseniz, içinizden biri attıkları oklarla yaralanabilir.
Karşılıklarına çıkacak bir tanrı olsa bile göğüs göğüse savaşırlar.

195

Haydi gelin savaşı hepimiz gökyüzünden seyredip eğlenelim!”
Böyle konuştu Athena; diğer tanrılar da ona uydular.
Hep birlikte eğlenceye katıldılar.
Sonra sivrisinekler büyük savaş davullarını alarak
Korkunç gürültülerle savaş işaretini verdiler. Gökyüzünden de

200

Kronosoğlu Zeus gümbürdedi, korkunç savaşın alameti olarak.
İlkin Yaygarakoparan, İnsanyalayan'ı yaraladı kargıyla;
O, en önde savaşanlar arasındayken karnından, karaciğerinden yaralanarak
Yüzükoyun yuvarlandı, yumuşacık kürkü kirlendi tozla:
Büyük gürültüyle yıkıldı yere, tam da silahını ona atmaya hazırlanırken.

205

Ardından Delikteoturan, Çamurdayüzen'in oğluna fırlattı kargısını,
Gitti saplandı sivri kargı göğsünün içine. Böylece düştü yere
Ve yakaladı onu kara ölüm, ruhu çıktı gövdesinden.
Sonra Pancaryiyen Çanakyoklayan'ı kalbinden vurup öldürdü.
Ekmekyiyen Gürsesli'yi vurdu karnından*****

210

Oracıkta yüzükoyun düştü yere, zavallının ruhu çıktı bacaklarından.
Bataklıkseven Gürsesli'nin öldürüldüğünü görünce
Delikteoturan'ı öldürdü hemen oracıkta, boğazına fırlatıp attığı
Değirmen taşı gibi bir kayayla; böylece karanlık kapladı gözlerini.

213a

Acı kapladı yüreğini Yoncayiyen'in ve hemen fırlattı keskin okunu
Ama karşısındakine isabet ettiremedi; Hedefledi

215

İnsanyalayan onu parlak kargısıyla vurmayı, hemen
Savurdu kargısını; dosdoğru karaciğerine isabet ettirdi. Niyetlendi bu kez de
Kaçmakta olan Lahanayiyen'i kestirdi gözüne, ama o daldı suyun derinliklerine,
Ama gene de bırakmadı savaşı hatta tersine vurup öldürmek için onu
Öylesine vurdu ki, bir daha kalkamadı Lahanayiyen ayağa, göl boyandı

220

Kıpkırmızı kanla, serilip kaldı kıyıya yakın yerde
Parlayan işkembeler ve kaburgalar arasında.

***** 210-222. dizeler geç dönemlerde eklenmiştir.

Öldürdü kral Peyniriyen'i savaş çığlıkları atarak.
Pastırmayıyen'in dehşet içinde yaklaşmakta olduğunu gören Naneseven
Korkudan attı kalkanını ve göle dalıp kaçtı hemen.

225

Sonra Çamurdayatan öldürdü soylu Oyukaçan'ı
Ardından Gölseven bu kez öldürdü kral Pastırmayıyen'i
Koca bir kaya parçasıyla vurarak başına. Beyni
Aktı burun deliklerinden, toprak lekелendi kanla.
Sonra Çanakyalayan öldürdü soylu Çamurdayatan'ı,

230

Kargısıyla vurarak; karanlık kapladı gözlerini.
Bunu gören Pırasaseven, Çamurdayatan'ın cansız bedenini ayağıyla
Sürükleyerek çekti, batırdı güçlü elleriyle suya.
Kırıntıçalan ölen arkadaşlarının önünde saygıyla eğildi
Ve Pırasaseven'i devirdi bir vuruşta karaciğerinden,

235

Öldürdü onların önünde ve ruhu gitti Hades'e.
Bunun gören Lahanayatırmanan bir kesek çamur alıp Kırıntıçalan'a attı,
Kaşına yapıştı çamur, az daha kör ediyordu çamur onu.
Öfkелendi buna Kırıntıçalan ve güçlü elleriyle kaldırdı
Toprak için yük olan yerdeki kocaman taşı

240

Fırlattı Lahanayatırmanan'ın dizine; boydan boya parçaladı
Sağ incik kemiğini ve oracıktı düştü sırtüstü tozun içine.
Sonra Vıraklayanoğlu saygıyla selamladı sonra ona doğru ilerledi
Ve vurdu karnının tam ortasından. Yekpare
Kamıştan kargısını sapladı içine; toprağa karıştı tekmiil

245

Organları tam da atmak için eline aldığı kargısını.
Delikteoturan bunu gördüğünde nehir kıyısındaki
Çatışmadan dönüyordu, öfkeyle döndü
Bir hendeğe saklandı ve böylece kurtuldu ölmekten.
Sonra Ekmekkemiren Yanakşışiren'i vurdu ayağının üstünden.

250

Sonunda göle kadar geldiğinde dayanılmaz acılar içindeydi.
Pırasayıyen onu gördüğünde yarı ölü yatıyordu yerde;
Ön saflarda savaşanlardan biriyken çıktı geldi ve keskin kargısıyla hızla vurdu ona.
Ama onun kalkanını parçalamadı, yalnızca kargısının ucunu aldı,
Pürtüklü soylu miğferini de atmadı, çünkü onu yapmıştı

255

Tanrısal Kekikseven, Ares'e benzesin diye Yanakşişiren.
Zira yalnızca o kurbağalar arasında yiğitlik göstererek
Yürüdü düşmanının üstüne. Diğer kurbağaların beklemediklerini gördü
Cesur yürekli kahraman, sonunda o da daldı hemen gölün derinliklerine.
Farelerin arasında biri vardı ki, Ekmekçalan'ın oğlu, o hepsinin en cesuruydu

260

Soylu Ekmektuzakçısı'nın sevgili oğlu,
Gitti evine, savaşa katılmasını emretti oğluna.
Böylece bu savaşçı teknil kurbağaların soyunu ortadan kaldırmakla tehdit etti.
Ardından büyük bir istekle savaşmaya can attı
Ve kestane kabuğunu ortadan ikiye böldü,

265

Her iki tarafına da delik açtı, sonra kollarını geçirip delikten zırh yaptı kendine.
Kurbağalar onun hızla yaklaşmakta olduğunu görünce teknil kaçtı göle.
İşte şimdi kurbağaların sonu gelmişti, büyük gücü vardı farelerin,
Eğer insanların ve tanrıların babası yardım etmezse zavallı kurbağalara
Ve ölümlerine acıyıp ses çıkarmazsa Kronosoğlu;

270

Başını salladı ve şu sözlerle konuştu:
"Yazıklar olsun! Gözlerimle görüyorum bu utancı.
Ekmekçalan telaşla göle doğru gidiyor,
Kurbağaların arasında birinden diğerine geçiyor açgözlü! Haydi acele et,
Gönder savaşçı Athena ya da Ares'i

275

Zira onlar daha güçlüler, durdursunlar savaşı!"
Böyle konuştu Kronosoğlu. Ares***** ona şöyle cevap verdi:
"Ey Kronosoğlu' Ne Athena ne de Ares
Mutlak bir yıkımdan kurtarabilir kurbağaları.
Haydi hep birlikte yardıma gidelim! Ya da sen silahını

280

Geçir harekete. Büyük, ürkütücü Titanöldüren silahını
Harekete geçir. Böylece yakala onları, en yiğitlerden biriydi*****
Bir zamanlar öldürdüğü Enkelados'u***** ve vahşi Gigant soylarını."
Böyle konuştu. Kronosoğlu fırlatıp atarken parlak yıldırımını

***** Metinde Ares olarak geçen kişi aslında Hera.

***** 282-283. dizeler kayıp.

***** Enkelades: Gaia'nın kocası Uranos, Khronos tarafından hadım edildiğinde, yarısından akanlaoluşan Gigantlar, ağabeyleri olan Titanları Zeus'un Tartaros'a hapsedmesine öfkelenmişlerdi. Bu yüzden gür saçlı ve sakallı, uzun boylu, yılan kuyruğuna benzer ayakları olan parlak zırlı ve kargılı Gigantlar, Olympos'a saldırır. Gigantlardan biri olan Enkelades bu savaş sırasında kaçır, ama koşarken Athena onun üzerine Sicilya Adasını fırlatır.

285

Gümbürdedi böylece ilk savaş çılgılığı, önce büyük Olympos sarsıldı.
Sonra tanrının korkunç silahı olan yıldırım
Kıvrıla kıvrıla indi yavaşça, uçtu tanrının eli,
Herkesi korkuttu bu durum, kurbağalar ve fareleri korkuttuğu gibi.
Hiç kimse farelerin ordusuna yardım etmeye yanaşmadı, hatta

290

Savaşçı kurbağaların soyunu yok etmeye gönüllü oldu herkes,
Olympos'ta yaşayan Kronosoğlu kurbağalara acımasıydı eğer sonları gelmişti.
Gönderdi kurbağalar için hemen o anda yardımcıları.
Böylece çıktı ortaya bir anda sırtları zırhlı, çarpık bacaklı,
Yan yan yürüyen, yamuk çeneli, ağzı kısaçıklı,

295

Kemikli, sırtı güçlü, geniş, parlak omuzlu,
Eğri baldırlı, çökük göğüslü, gözleri arkaya bakan,
Sekiz ayaklı, iki duyargalı, elleri olmayan bu yaratıklara
Yengeçler adı verilir. İşte bunlar kısaçaklarıyla kestiler farelerin kuyruklarını,
Ayaklarını ve ellerini. Kargılarıyla vurdu fareler de onlara

300

Zavallı fareler yengeçleri durduramadıkları için korkuya kapıldılar
Ve geriye dönüp kaçtılar. Az sonra da güneş battı:
Böylece geldiler bir günlük savaşın sonuna.

KAHRAMAN ADLARI:

- Bataklıkseven: Kurbağa Limnokharis (12,212)
Butkemiren: Fare Pternotroktes (29)
Çamurdayatan: Kurbağa Borborokites (226,230,232)
Çamurdayüzen: Kurbağa Peleion (206)
Çanakyalayan: Fare Leikhopinaks (100, 230)
Çanyaklayan: Fare Embasikhytros (137,209)
Delikteoturan: Fare Troglodytes (206,247)
Ekmekçalan: Fare Meridarpaks (260)
Ekmekkemiren: Fare Troksartes (28)
Ekmektuzakçısı: Fare Knaisonos (261)
Ekmekyiyen: Fare Artophagos (210)
Gürsesli: Kurbağa Polyphonos (210, 212)
İnsanyalayan: Fare Leikhenor (202)
Kekikseven: Kurbağa Origanion (257)
Kırıntıçalan: Fare Psikharpaks (24,27,105,141,234)

Lahanayiyen: Kurbağa Krambophagos (218)
Lahanayatırmanan: Kurbağa Krambobates (237,241)
Naneseven: Kurbağa Kalaminthios (224)
Oyukaçan: Fare Litraios (227)
Pancaryiyen: Kurbağa Seytlaios (209)
Pastırmayiyen: Fare Pternoglyphos (224)
Peyniroyan: Fare Tyroglyphos (137)
Peyniryiyen: Fare Tyrophagos (223)
Pırasaseven: Kurbağa Prassaios (252)
Pırasayiyen: Kurbağa Prassophagos (232)
Suseven: Kurbağa Hydrokharis (227)
Viraklayanoglu: Kurbağa Kraugasides (243)
Yanakşışiren: Kurbağa Physignathos (17,56,68,93,119,146,250)
Yaygarakoparan: Kurbağa Hysiboas (203)
Yemekyalayan: Fare Likhomyle (29)